

# Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP  
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:	
Egész évre . . . . .	8 kor.
Fél évre . . . . .	4 „
Negyed évre . . . . .	2 „

Felolós szerkesztő: **Berecz Gyula**  
Kiadóhivatal: a turóc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.  
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.

Hirdetések legutányosabban, árszabály szerint.  
Lapunk számára hirdetések — eredeti árakban — minden bel- és külföldi hirdetési iroda fogad el.

## A F. M. K. E. feladata.

III.

### Egy rópiratól.

*A köznépi szellemi műveltségének fokozottabb fejlesztése.*

A rópirat szerzője utal azon körülményre, a melyet első cikkemben fejtegettem, hogy t. i. az óvodák államosításával a F. M. K. E. újabb s oly térerre terjesztheti ki működését, a hol, szerinte, a teendők egész halmaza kínálkozik a számára. A kisdóvodákat — bár hatásukat, eredményüket nem fejtegeti — igen fontos tényezőnek tekinti szerző a F. M. K. E. működésében, — a mit én ezúttal is kétségbe vonok.

Az a tér, a melyre most már figyelmét a F. M. K. E. irányítsa: a magyar kultúrának fejlesztése a köznépi felnőttek tagjai körében....

Ebből a célból szükséges volna szerző szerint magyar nyelvű tanfolyamok felállítására a köznépi felnőttek tagjai részére.

A felvidéki tót nép — így folytatja a szerző — szinte akaratlanul sajátítja el a magyar nyelvet, ha erre alkalma van, mert érzi, belátja önmagától is, hogy annak tudása néze is hovatovább nélkülözhetetlenné válik.

A kinek alkalma van parasztjainknak erre vonatkozó véleményeit hallani, az bizonyára tapasztalta már, hogy a köznépi soraiban számosan akadnak, a kik nagyon óhajtanának magyarul megtanulni s akik ebből óhajuknak határozott kifejezést is adnak.

És hogy a tót nép mily gyorsan s mily könnyen sajátítja el hazánk szép nyelvét, e tekintetben csak arra utalunk, hogy azok a tót paraszt legények, akik magyar városokban töltötték el a három éves katonai szolgálatot, hazakerülve, már szépen, érthetően, folyékonyan beszélnek a magyar nyelvet. Nagy hatással vannak e részben a magyar államvasutak is, melyeknek nagyobb állomásai mindmégannyi terjesztői a magyarosodásnak.

Kétségtelen tehát, hogy a mi tót néptink nagy része csak hállával és köszönettel fogadná, ha ily tanfolyamok felállítását által mód és alkalom nyújtatnék neki arra, hogy a magyar nyelvet elsajátíthassa.

Különösen akkor fogadná azt így, ha e tanfolyamok, például: népkönyvtárakkal, nép- és munkáska-

mókkal, vagy a földmívelés észszerű művelési módjainak ismertetésével, megfelelő oktatással, vagy oly módok és eszközök elsajátításával lennének kapcsolatosak, melyek egyes iparüzemeknek reájuk nézve értékesíthető módon való előállításával ismertetnék meg őket.

Ez által a tanfolyamok nemcsak oktató, hanem egyúttal nevelő hatással is lennének a köztépre: praktikus, józan, értelmes és vagyonos paraszt és munkásosztály fejlődhetnek általak, mely előbbinek különösen a Felvidéken, lépten-nyomon érezhetni hiányát.

Ez volna egyszersmind legjobb ellenszer a mindenföldi jövő, akár nemzetiségi, akár szocialisztikus tendenciájú izgatások ellenében is.

Ehnyomatást ebben csak a pánszláv fanatikusok láthatnának, a tót köznépi bizonyára csak hállával fogadná az ilyen intézményt.

E tanfolyamok felállítása különösen faluhelyeken bírna nagy fontossággal, mert a népet, legalább annak egy részét, lassan-lassan elvonván a minden tekintetben annyira káros és károhozottató korszmázástól, nemesebb, komolyabb szórakoztatásokhoz szoktatná, a mi az izlés és az erkölcsök finomodását eredményezné.

De e tanfolyamok létesítése maga után vonná a népies irodalom föllendülését is, a mennyiben szükségessé válnék olcsó és népies munkák, folyóiratok újságok stb. kiadása.

Az a körülmény pedig, hogy a tót népnek az a része, a mely a városokhoz közelebb lakik, lakodalmain bár természetesen még tót szöveggel, az újabb magyar dalokat sorba énekelni kezdi s hogy ily alkalmakkor vályogvető muzsikusai jól-rszol, de jobbára magyar nótákat játszanak, önkénytelenül is azt a gondolatot támasztja az emberben, hogy mily könnyű volna faluhelyeken, ily tanfolyamokkal kapcsolatosan paraszt énekes zenekarokat szervezni.

E tanfolyamok vezetésére természetesen külön-külön és csak kipróbált hazafiságu tanerők volnának alkalmazandók, kik tehetségtelket és hivatásukat csakis ennek a célnak szentelnék.

Kétségtelen, hogy ezek a fejtegetések így elméletben egészen kellemesen hangzanak, csak az a baj, hogy az élet, a gyakorlat mást mond. Lehetséges ugyan, hogy itt-ott felolvasásokkal, stb. is célt lehet érni, de *biztosan*

csakis azon esetre számíthatunk eredményre, ha a serdülő ifjuságot neveljük.

A meglett ember, a családapa, ha még úgy érzi is szükségét a magyar nyelv elsajátításának, sem tanfolyamokon, sem felolvasásokból, sem a népkönyvtár révén ezt nem fogja tenni, mert nem is teheti, a legkevésbé pedig a tót parasztember. A kit már az élet gondjai nyomnak, az nem ül szívesen az iskolapadra, a felolvasó elé, s ha oda ül is, kevés haszna van belőle, mert gondolatai másfelé szállingóznak, összpontosult figyelem nélkül pedig lehetetlen a tanítás és a tanulás. E téren annyi már a tapasztalásunk, hogy szinte kár minden további szóért, a mit e tárgyra vesztegetünk. Emlékszem pl., hogy mikor az osztrák-magyar vasutársaság Baross Gábor miniszter idejében magyarországi igazgatóságot is kapott s rendeletben kimondatott, hogy a társaság minden magyarországi tisztviselője magyarul tartozik tudni, Resiczán, Oraviczán. Aninán stb. magyar nyelvi tanfolyamokat rendeztek a tisztviselők részére; de bár a kenyérkérdés vetetett is föl e tisztviselők előtt s Baross nem ismert tréfát, ezek a tanfolyamok mégis meddők maradtak, mert egy pár Ollendorff-féle mondaton kívül, a melyet a jó német, cseli, lengyel, francia stb. atyafiak megtanultak s úgy ejtettek ki, hogy akár a japán ember is megértette volna őket, vagy ez tán még jobban, mint a — magyar. Szóval, a kísérlet nem sikerült s újból igaza volt a németnek, a ki, ha szidjuk is, mégis csak okos ember és azt mondja, hogy: „Was Hänschen nicht lernt, das lernt Hans nimmermehr.“

Igaz, hogy a jó pap holtig tanul, de az is igaz, hogy a tanulásnak még a fiziológiai határai is vannak, azaz elérkezik az emberi életben az a kor, a mikor vagy nehezen, vagy sehogyan sem tud tanulni az ember, — s ebben a korban a már kialakult jellem nem alkalmas többé arra, hogy átforgalmuk, *iskolai* módszerrel meg határozottan nem érünk célt, itt már csak az *élet* iskolája változtathat a maga száz- és ezerféle módszereivel, a melyek közül

## A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCZÁJA.

### Férjhez megy a volt galambom...

*Férjhez megy a volt galambom, — Lakodalma hírét hallom . . .  
Úgy érzi-e!? — vagy „akarja”! —  
Azt, csak a jó Isten tudja,  
Hogy meglegyen: lakodalma!*

*Férjhez megy a volt galambom, —  
Vele is, több lesz az — asszony . . .  
S nő velük a begyönyepség,  
Mert a ledny és a hűség  
Költözököd, vándor fecskek.*

*Férjhez megy a volt galambom, —  
Lesz-e valjon? . . . boldog asszony . . .  
Egyetértés, meg a béke,  
— Lény szivének vernéysége —  
Lesz-e annak, igaz fűszke! . . .*

*Férjhez megy a volt galambom, —  
S én ezeken gondolkodom . . .  
A jó Isten áldja, áldja . . .  
Szerelmennék legyen mása,  
Hogy ne legyen csalódása.*

*Férjhez megy a volt galambom, —  
Lakodalma hírét hallom . . .  
Úgy érzi-e, vagy „akarja”! . . .  
Az Istenel közös titka;  
A jövőnek? — ott, a nyíltat!*

*Férjhez megy a volt galambom, —  
Kit szerettem, egykor, nagyon . . .  
S kit én egyszer megszerettem,  
Sorsa annak, kedves nekem;  
Kívánom: hogy, boldog legyen!*

*Férjhez megy a volt galambom, —  
Most már én is, házassodom . . .  
Van nekem is, egy „hű” párom:  
Szép költészet, — idealom! —  
Volt galambom!? — „Isten, áldjon!”*

Oraviczán, 1900. szeptember hó 24-én.

Frank Zoltán.

### A felvidéki tót népről.

(Folytatás).

A község lakossága többnyire jó egyetértésben él. A kis községi lakost nemcsak többszörös rokoni és baráti kapcsolatok fűzik egymáshoz, de az élet küzdelme folytán is egymás segítségére, támogatására szorultak a szomszédok. Azért gyakran szokták a családok

egymást meglátogatni s így a hosszú téli esteken, mint ünnep és vasárnap s télen a meleg szobában, nyáron az ereszalján vagy a ház előtti padon ülve beszélgetnek. A közügyeket többnyire a korcsmában beszélük meg, hol az asszonyok a férfiakat nem zavarja; ott hányják-vezik meg apróra a község ügyeit, ott kötik meg a szerződéseket, vállalkoznak közös munkára s azonnal meg is isszák az áldomást, mely nélkül a felvidéki tót egy munkát sem vállal el.

Egyetlen ünnepies alkalom sincs, a melynél a tót nép bizonyos formáságokhoz ne ragaszkodnék. Minden összejövetelnél megtartja a régi szokásokat, melyek gyakorlata változatlanul száll nemzedékről-nemzedékre.

Ha belépünk a házába s látjuk, hogy a szoba egyik sarka a menyezettől a földig leföldig, tehát vászonlepedőkkel van elrekesztve; azonnal tudhatjuk, hogy a ház népe új családtaggal szaporodott. A vászonlepedők mögötti ágyban fekszik az anyó újszülött gyermekével, s az ágy mellé különböző ételek vannak téve, melyeket a komaasszony, a rokonság, a szomszédok küldenek nap-nap után a gyermekágyasnak. A fánkkal, rántottával, kalácsosal telt tálak mellett ott áll a cukros vagy mézes palinkával telt palack, melylyel a gyermekágyas megkínálja minden látogatóját. Ha férfi lép ilyenkor a szobába, a nők odaállanak a vászonlepedő elé annak jeléül, hogy oda férfinak mennie tilos, az élelmes bába pedig elkapja a férfi kalapját, melyet aztán

multkorj cikkemben egyet már említettem is: az anyagi segítségét.

Igy hát, ha tanítani, ha a mindennapi iskola munkáját folytatni, ennek gyümölcseit megérlelni akarjuk, úgy csakis a 14—18—20 éves serdülő ifjuság felé fordulhat figyelmünk. Hogy mint s hogyan járjunk el e részben, ennek részletezése nagyon messzire vinné, de alkalommal talán erre is rátérrek még. Hisz most még csak elvi megállapodásokról lehet szó.

A népkönyvtárak, társaskörök, dalosegyesületek eszméjét én is osztom, de ebbe is bevonandónak tartom az ifjuságot.

De bármely úton és módon hassunk is a népre; akár eszköznek, akár pedig ezélnak tekintünk is a magyar nyelv, a magyar kultúra terjesztését, — az állam, a társadalom hathatós támogatását sohasem nélkülözheti a F. M. K. E., ha még annyi anyagi eszközök állna is rendelkezésre; mert a hol az alkotás, az építés munkájával szemben áll a rombolás törekvése, a tervezett épület elkészülését, befejezését remélni nem lehet. Nem akarom itt ismételni, a mit a jó közigazgatás feladatáról már oly sokszor hangoztattak, de ki kell, hogy fejezzem azt az agglómat, hogy e téren sem szerencsés a — kezdet. A községi jegyzőkkel kezdik, még pedig azzal, hogy magasabb képzettséget kívánunk tőlük: maturát, közig. tanfolyam elvégzését. Vajjon föltétlenül szükség volt-e erre? Jól tudom azt, hogy manap már valóságos ezermesternek kell lennie a jegyzőnek, mert hisz az ő kezeibe futnak össze a miniszteriumok és egyéb főhatóságok működési hálózatának végszájai, — csak az a kérdés, hogy *kell-e* ennek így lennie s nem lehetne-e másképp is? Nem tartozom a Mathuzalemek közé, de még jó emlékszem arra az időre, a mikor csak nagybacska községeknek volt külön jegyzőjük, a kisebb községekben a tanító végezte ezt a tisztelet. Megengedem, hogy ma már nem lehet így, habár okkal-móddal mégis talán így is lehetne; de én azt hiszem, hogy ha a tulságig menő bürokratizmus kinövéseit egy kicsit megnyirbálnák, az eddigi jegyzők is megállnák helyüket. De igenis a bírói állás megszüntetésével a jegyzőt kellene a község fejévé tenni, a ki nemcsak akták gyártására, adók behajtására és tabellák vezetésére lenne hivatva, hanem, a ki egyfelől a szolgabíróval, másfelől pedig a lelkészszel, a tanítóval együtt a község anyagi és erkölcsi jólétét is töle telhetően gondozná; a ki nemcsak előjárója, bírója, réme lenne a népnek, hanem mint a nép fia a nép között élve annak tanácsadó, utbaigazító, gondozó atyja lenne, a mely szerepét annál hathatósabban játszhatná, mivel némi hatalom is állana rendelkezésére, a melyet az édes apa sem nélkülözhet egészen.

A nagyobb képzettségű és nagyobb javadalmazású jegyző azonban még távolabb fog állni a néptől (előlg példát van már erre a Bácskában, a hol sok helyen 8—10,000 korona és még ennél is nagyobb évi jövedelmet élvező juris doktorok, volt ügyvédek, szolgabírák stb. a közs. jegyzők, rendszerint főúri allűrökkel, a mikkel édes keveset lendíthetni a nép sorsán), úr lesz ő is, mint a hogy már ugyis annyi sok urunk van, a kik azt hiszik, hogy a nép van érettek és nem ők a népért, — s ennek követkevényen következménye az lesz a nemzetiségi vidékeken, hogy a demagogia még termékenyebb talajra fog találni az elégedetlen népközött és ez a demagogia nemcsak az ur osztály, hanem a magyarság ellen is fog fordulni, mert a demagogok nem az egyénekben, nem az intézményekben, hanem a fajban fogják feltüntetni a bajok forrását, vagy ha nem is tüntetnek föl világosan, hát gyaníttatni fogják, a mi talán még rosszabb és veszedelmesebb. S a demagógiához társulni fog a nemzetiségi agitáció, — hisz már most is együtt jár e kettő; a hol a Felvidéken u. n. népgyűlést tartanak és magyar orsz. képviselők, tisztségviselőket, az ur osztályt a zsidókkal egy kalap alá vonva, szidják, — ott a háttérben mindig egy pár nemzetiségi korifus is nevet markába, látva, hogy a jó magyar Bolond Miska az ő malmára hajtja a vizet, az ő gesztenyéjét kapargatja ki a tűzből, — neki pedig még csak az ujját sem kell megmozdítania!

A demagogia legjobb, legbiztosabb ellenszere a — népszerűség és a közbizalom; az a népszerűség és közbizalom, a melyre az ur, a tisztségviselő osztály nem holmi parolázás és kvaterkázás után, hanem a nép igaz érdekeinek előmozdításával tesz szert s ezen a népszerűségben, ezen a közbizalomban a nagyhangú frázisokkal és a gyűlölség fegyvereivel harcoló, de egyébként meddő nemzetiségi izgatóság is meg fognak törni; úgy a hogy a leg-hatalmasabb hullámok is megtörnek a kemény közsírten, — a laza, posványos partot pedig a lassu, esendes víz is alámossa és magával sodorja...

Hát igen, ezt a szírtet állítsa oda a magyar állam, a magyar társadalom a közélet mesgyéjére, mert e szírt nélkül semmiféle kultúregyesület, semmiféle hazafias törekvés boldogulni nem fog.

Bánfi János.

## A népszámlálás.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter rendkívül fontos és érdekes rendeletet intézett valamennyi magyarországi törvényhatóság közönségéhez az 1899. XLIII. törvényzikkal elrendelt 1900-ik évi népszámlálás végrehajtásáról. A miniszter alább egész terjedelemben lenyomatott rendlete hangsúlyozza a mérhe-

tellen fontosságu közérdek, mely ennek a törvénynek pontos és lelkiismeretes végrehajtásához fűződik.

A közigazgatási ismeretek terjedése remélni engedi, hogy a magyar közönségnek is fokozódott az érteke a statisztika jelentőségét iránt. A statisztikai tabblazatok szolgálataja a legulsosabb fegyvereket a modern gazdasági küzdelemben; a statisztika tárja föl az ország közállapotát, a fennálló bajokat, a gazdasági vállalkozásnak azokat a terreneumait, amelyekben siker kecsegteti a mérész iniciatívát. A statisztika az ország leltara, a mely lehetővé teszi, hogy feltett közkinészeteket, vagyonunkat, véreinket a legutolsó honpolgár is megismerje és őrizze.

A népszámlálási törvény végrehajtásában érdekelt fel minden allampolgár; olyan törvény ez, mely csak akkor bírat eredményes, ha maga a közönség hajtja végbe. Legfontosabb szerep jut e ponton az intelligenciájának, papoknak, tanítóknak, földbirtokosoknak az alsóbb néprétegek felvilágosításában. Elháríthatatlan szociális kötelesség ez, mert mindenki, aki a népszámlálás körül való buzgólkodásban az országot szolgálja, megelii jutalmát abban, hogy maga is közvetlen szemleletből ismeri meg közállapotainkat.

A kereskedelmiügyi miniszter rendelete, amelyhez általános utatás is van csatolva, a következő:

A legfontosabb állami és társadalmi érdekek fűződnék ahhoz, hogy az országok népességének létszáma és népességüknek főbb viszonyai bizonyos időközökben általános népszámlálás által kideríttessenek és megállapíttassanak, ugyanannya, hogy a népszámlálás hasznossága és szükségessége minden művelt államban az egész népességének már szinte köztudatába ment át.

Hazánkban, hol annyi sok fontos közigazgatási és nemzeti feladat van megoldásra, kétszeresen szükség, hogy megszerezzük mindazokat a tanulságokat, melyeket népességünk családai, társadalmi, fizikai, kulturális és gazdasági állapotának alapos ismerete nyújt. Ebben rejlik a nagy általános népszámlálás rendkívüli fontossága s e fontosságu tudata vezette a törvényhozást, a midőn az 1900. évi népszámlálásról szóló 1899. évi XLIII. t.-cz. meghozatala által a magyar korona országgaiban, az 1900. évi december hó 31-én létező állapot szerint, általános népszámlálás tartását rendelte el, gondoskodván az eszközökről a végrehajtás sikerének biztosítására.

Nem kéleim, hogy tekintve a fontos közérdeket, mely a népszámlálás sikeréhez fűződik, a nagy országos munkálat foganatosítása körül az összes törvényhatóságok a legnagyobb buzgalommal és legnemesebb versenyit fogják kifejtetni, annnyival is inkább, mert a népszámlálási munkálatnak sikeres végrehajtása, e munkálat nagy terjedelménél, sokoldalúságánál és aprólékoságánál s egyáltalában egész műivoltánál fogva úgy a törvényhatóságoknak, valamint az alsóbb hatóságoknak, a járásoknak és r. t. városoknak, a községi előjáróságoknak, különösen a községi és körgjegyzőknek, sőt magának a megszámlálendő egész népességnek is a legbuzgóbb közreműködését feltételezi.

Az általános utatás és az annak mellékletét

ki kell töle váltani. Midőn a bába először fűrszti a gyermeket, az atya néhány pénzdarabot dob a fűrdőbe, hogy ezzel a gyermeket kiváltsa tőle; a házbéli nők pedig egy egész kenyeret tesznek az asztalra s letakarják rostával, hogy a gyermek jó legyen és gyorsan fejlődjék.

A születés után másod, ritkán harmadnap van a keresztelés. A templomba menve rendszeren a komasszony viszi a gyermeket, templomból jövet a bába, a ki ezekkel a szavakkal nyit be a szülőkhöz: »Pogányt vittünk el innen, keresztényit hoztunk vissza.« Aztán a gyermeket az asztalra fekteti, s fűszóllítja a jelenlévőket, hogy »a ki közülök legjobban szereti a gyermeket, az vigye oda anyjához.« Az apa tudja, mi a kötelessége, nem is előzetni meg magát senkitől. Ha az újszülött leány, sietnek vele a templomba, hogy még a mise előtt meglegyen keresztelve, mert akkor hamar fog férjhez menni. A keresztelő napján a gyermeket este nem fűrszti, hogy meg ne haljon. A keresztelőre a meghívott komas- és szomszédasszonyok nagy lakomát csapnak, s a mindenfelől összehordott ételekből még haza is visznek. (Vjlszluky z krszténia.)

A gyermekéyas 14—21 napig fekszik a »szoba sarkában« (v kute), ezután fölkel a templomba megy avatásra, s mire onnan haza tér, leszedik az ágat eltakaró lepedőket, a mikor is a gazdasszony rendes foglalkozása után lát.

A tót szülő töle telhető módon gondozza gyermekét. Midőn a leány 13—14 éves, a fiú 15—17 éves, már a falusi fiatalság közé lép. A leányt akkor viszik el először a fonóba, akkor kezd részt venni a legény-

is a falusi fiatalság játékaiban és multságaiban. Sok helyen az a szokás, hogy a társaságba bevezetett fiatalok megvendégelik társaikat; a leány almát, aszalt gyümölcsöt, diót vagyogyorót ad, a legény néhány üveg itallal kedveskedik társainak. A mindkét nembeli fiatalság gyakori összejöveteleiből alkalmat szolgáltatnak, hogy legény és leány összeismerkedjenek. A legény elkíséri a leányt a fonóba, vásárkor nézes kalácsot, kendőt vagy gyűrűt vesz neki; a leány viszont hímezt zsebkendővel, virágokkal kedveskedik a legénynek. Szombaton és vasárnap este a legény meglátogatja kedvesét s gyakran éjjel is ott üldögélnék a ház előtti padon, többnyire azonban az ablakon át beszélgetnek egymással. Majus elején a legény májusfát állít a leány lakása elé, tele aggatja szines szalaggal, kendőkkel; reggel a legények zenével járják végig a falut, megállanak minden májusfa előtt, s ki-ki a saját szeretőjét viszi tánczra.

Miután a legény meggyőződött, hogy a leányos házban szívesen látják, s szülőinek sincsen kifogásuk a leány ellen, valamelyik nőrokonukat elküldik a leány szülőihez megtudni, hajlandók-e feleségül adni neki a leányt? Ha a válasz igenlő, néhány nap múlva a legény anyjával, vagy atyjával, néha több rokonával együtt el megy »háztűznézni«, mire nem sokára következik a leánykérés. A völégény másnapja viszi a szót körülbelül következőképen: »Tudjuk a szentírásból, hogy midőn az Isten az első embert megteremtette, ennek államban egy oldalbordáját vette ki s teremtette belőle élvát, hogy az embernek hü élettársa és hitves legyen; úgy ezen tiszteletré méltó fiatal ember is keres magá-

nak hivatársát s mi azért jöttünk hozzátok, hogy szép és erkölcsös leányotokat a fiatal feleségül elkérjük.« A völégény ezután átadja menyasszonyának a magával hozott ajándékot, kendőt, kordováncsizmát, vagy valami ruhaneműt, a menyasszony viszont többnyire díszesen hímezt inggel és bokréttával kedveskedik völégénynek. Ezt követi a gyűrűváltás. Ezen időtől kezdve, a legény otthonosan érzi magát jövendőbeli apósa házában s a mezei munkánál gyakran segítkezik neki.

Legtöbb házasságot őszkor (október, november hónapban) szoktak kötni, midőn a mezei munka már véget ért vagy farsangban. Azon három hét alatt, míg a házasulandókat kihirdetik, az öregek előkészületeket tesznek a lakodalomra, melyre a rokonokat és a jó ismerősöket a vőfélyek (druzbá) hívják meg. A tisztsgében eljáró vőfély kalapjára, vagy felső ruhájára a nyoszolyólány (druzika) csinos bokréttát tűz s piros pántlikával köti fel botját. A meghívott vendégek különféle ajándékokkal kedveskednek a fiatal párnak. A nászasszony (sijróka) rendszerint csinos főkötőt küld a menyasszonynak, a többiek gabonát vagy a háztartáshoz szükséges eszközöket, edényeket, baromfit. A lakodalom tulajdonképp mar az esküvő előtti este kezdődik; akkor kötik a menyasszony koszorúját. A leányok, kiktől ez alkalommal a menyasszony elbucszúzik, megható dalokat énekelnek, melyekben a nő erőnyeit dicsőítik. Az örömanya friss kalácssal és forró czukros pálinkával (hriaxe) kínálja a jelenlévőket.

Mig az esküvőhöz előkészületek tartanak, a menyasszonyt halókamrájában öltöztik. E közben a leá-

képez felvételi minták és az ezek kitöltésére vonatkozó részletes utasítások a népszámlálási munkákat egész menetére nézve teljes tájékoztatást nyújtanak: a törvényhatóságoknak szoros kötelesség teszem tehát ez utasításoknak és felvételi mintáknak tüzetes tanulmányozását.

Amint az általános utasításból is kitűnik, a népszámlálási végrehajtásánál a fősúlyt tulajdonképpen a községi előjárások, különösen a községi és körjegyzők és a számlálási teendő végzésére kinevezendő számlálóbiztosok lelkiismeretes munkásságán és a közönségnek készséges közreműködésén nyugszik. Lehetőleg igyekeztek tehát a törvényhatóság a számlálóbiztosok kiválasztásánál minél nagyobb körültekintéssel eljárni s a népességben is a népszámlálás iránt minél általánosab érdeklődést felkelteni, különösen pedig elejét venni minden olyan netalan mutatózó aggodalmaknak, mintha a népszámlálás az adók emelésére szolgálna, meggyőzve a közönséget arról, hogy a népszámlálásnak semmi egyéb célja nincsen mint az ország összes népességének létszámát s a népességnek mindazon közérdeklő viszonyait kideríteni, amelyeknek ismerete éppen a népesség minden egyes tagja boldogulásának előmozdítása érdekében kifejtendő állami és társadalmi tevékenységnek, képességnek képezi előfeltételeit.

Hogy a népszámlálás végrehajtásában részt vevő összes tisztviselő összehangzatos közreműködése minél inkább biztosítható, a törvényhatóság első tisztviselője a jelen rendeletm vetéltől számítva legfeljebb 4 hét alatt ülésre hívja meg a népszámlálás igénybe veendő összes közigazgatási tisztviselőit s legyen rajta, hogy ez ülésben az összes közegek az általános utasítás és mellékleteinek tárgyalása által a népszámlálás egész menetéről beható tudomást szerezzenek. A törvényhatóság első tisztviselője ugyanez alkalommal jelölje ki mindazon központi s járási és városi tisztviselőket akiket a népszámlálási ügyek előadásával, részben azoknak önálló hatáskörben felelőség terhe alatt való intézésével megbiz.

A népszámlálási teendők tanulmányozásának mielőbbi foganatbavehetése végett a m. kir. központi statisztikai hivatal az összes előmunkálatok czéljára, tehát a népszámlálásnak közreműködni hivatott vármegyei és városi törvényhatóság (központi, járási és r. t. városi) közegek s a községi előjárások, valamint a számlálóbiztosok részére az általános utasításnak a hozzátartozó mellékletekkel felszerelt kellő mennyiségű példányát e rendeletm kézhezvétele után a legrövidebb idő alatt meg fogja küldeni a törvényhatóság első tisztviselőjének, aki azoknak az érdekelte hatóságok és annak idején, ha a számláló kerületek megalkottattak és számlálóbiztosok kinevezettek, a számlálóbiztosok közt való szétosztásáról a járási és városi hatóságok után gondoskodik.

Turóc vármegyében az alispán legközelebb értekezletre hívta egybe a járási főszoalgarbírákat a mely alkalommal megállapítottak az egyes kerületek és kiszemeltettek a népszámlálási ügynökök és biztosok.

Addig is jólesz ha a papok, tanítók és jegyzők kellőleg előkészítik a népet.

Érdekesnek tartjuk ez alkalomból visszapiantást vetni az 1900. évi népszámlálás adataira mely szerint Turóc vármegyében találatot összesen 49 979 lakos, kik anyanyelv szerint a következőképp osztoztak meg: magyar 1358, német 10 180, tót 37 954, oláh 6, horvát 1, szerb 1, egyéb nyelvű 497. Vallás szerint volt róm. katolikus 20 853, görög katolikus 12, görög keleti 2, ágost. hitv. evang. 26 834, ev. református 62, unitárius 2, izraelita 2314. A lakott házak száma 7318. A vármegye területén katasztrálási holdakban volt 195 533, szántó, rét, legelő, erdő.

## Társadalmunk és a nők.

Vannak sokan, kik a nőknek szellemi egyenrangúságot elismerik, minden szakmában a férfakkal való versenyképességüket hangoztatják; de tudom, hogy ezek is nem a most létező nőmet tartják szemük előtt, mert ez, fájdalom nagyobbrészt a ferde, egyoldalú nevelés, a divó előítéletek s társadalmi viszonyaink folytán irigy, léha, affektált, férjét minden áron hajhászó lény; hanem azon nőket értik, kikhez az anyag, a képesség megvan az egész nemben, kiket nevelni, fejleszteni kell, hogy magasztos hivatásuknak megfeleljenek.

Az egész társadalom olyan nőket nevelt, a milyent érdemelt, a milyen maga a társadalom. Olyan nőket nevelt, kik a magasabb osztályokban kényeztetett, beczéztetett élvezeti ezikk, a regényt olvasó, ezigazretző, magát piperézó, csak drágalatos énjével elfoglalt ügyvezető hölgy. A nő a középosztályban álműveltségre folytán nem éreit, affektált, ideges lény, nagy igényekkel, melyek férjének anyagi és szellemi képességet felülmúlják.

Ez fárasztó napi munkája után nyugodt, verőfényes otthont keres; holott neje vagy saját kicsinyes miseriáit hozza elő, vagy erszényét fényűzésre kielégítésére kihasználja, vagy „Nora”-képpen szellemi igényeket támaszt. A középosztályú művelt leánynak, kinek műveltsége abban áll, hogy kinozza a zongorát s elcsépli rajta a *die Klosterlocke* vagy *das Gebet einer Jungfrau*-t, meg aztán egy kicsit francziául is tud, — nagy igényei vannak: kényelem, fényűzés után vágyik.

Nem akarja az életet elülről kezdeni, férjével együtt fölfele törni, hanem vágya az, hogy a már kész jóléte beleteljen, azonkívül még rangjának megfelelő partie legyen. Ugy akar élni, mint a gazdag, a gazdag mint a még gazdagabb. Ezen örült verseny földtija a ház békéjét.

Csak a látszat legyen meg kifelé, ha befelé meg is szűnik a nyugalom, béke és megelégedés.

Ezen hajhászás a látszólagos jólét után sirja a boldog házassáletnek s oka, hogy annyi leány férjhez nem mehet.

Az alsó osztályban a nő teherhordó állat, mely a gyárban, vagy a mezőn dolgozik; főz, mos, gyermeket szül, azokat táplálja, ápolja; kinek úgyszólván családi élete nincsen, mert ő férje, gyermekei különböző helyen dolgoznak s csak este fáradtan kertlnek össze.

Elvben elismerem ugyan én is a nők szellemi versenyképességét és egyes kiválókakra kinyithatónak tartok minden pályát; mégis úgy vagyok meggyőződve hogy tévedne a társadalom, ha az ügynevezett nőkérdést másnak tekintené, mint tlnékeny jelenségének a a jelenkor gazdasági viszonyainak.

Ne tekintsük a nők főbb oktatását azon szempontból, hogy esetleg több nőre nézve kedvezőbben alakulna a férjhezmenés lehetősége; de különösen ne felejtssük el, hogy a nemzetek legféltettebb kincse, jövője, életereje a nőnem egészségétől és szépségétől függ, és hogy ez a most divó túlterhelő oktatási rendszer által a legnagyobb veszélynek van kitéve.

Megváltoznak a nemzetgazdasági viszonyok: a nő, minden nő, a királynő úgy mint a munkásleány, visszakertül a házfalai közé; mert csak ott, csak ott egyedül a helye; de az enervált és degenerált nőnemzedék nem képes többé kötelességét teljesíteni, mint nő, feleség, mint anya.

És végre a nő sorsa: a férfé, a nő értéke a férfi becsületé. A nő boldogsága a férfi szerelme. A férfi választja a nőt, kiben a nőesség ideálját látja. Ő simljon hozzánk; tekintse bennünk védőjét.

Ő felvidti, ha szomorúkat, vigasztal, ha bánatosak, ápol, ha betegke vagyunk; ő tanácsol, ha eszünk esorben hagy; ő szüli, táplálja, gondozza, neveli gyermekeinket; ő boldogságunk, üdvünk, menyorságunk.

A természet a nő eszelekvőségének bizonyos határokat szabott, a melyeken egy becsületes nő sohasem fog átlépni.

A házassági intézmény a civilizált társadalom talpköve éppen úgy, mint a hit — Istenben.

A családi élet határokat szab a szenvedélyeknek melyek közt a szerelem a legerősebb és a legnemesebb.

Csak egy érzelem van, a mely nálánál még erősebb és még boldogítóbb, és ez: az anyai szeretet.

Az a nő, a ki gyermeke jövőjét feláldozza szerelmi szenvedélyének, az rossz anya. Egy ilyen nő nem érdemel becsületet mert a természet törvénye ellen vétkezik. Vannak azonban nők a kik szerelm nélkül mennek férjhez. Anyák lesznek s még sem ismerik e boldogító érzést. Ez a küzömbös indolencia állapota s van sok asszony a ki e mellett is jól érzi magát.

De viszont vannak nők, a kiknek fizikuma szenved a hajadonságban, belesorvadnak, elcsenevésszednek, de inkább tovább tengődnek, mintsem férjhez menjenek — mert túl becsültik önmagukat.

Itt a szembeszökő nagy különbség.

A szerelem a férfi lelki világának csak egy eleme; a nőnek ez az egész lelki világa. Ezért szenved az az asszony, a kinek szerelem nélkül kell szeretnie.

Pedig milyen ilyen eset van?!

De mind ez az oka annak is, hogy a társadalom gyakran szemet húny a nők hibái előtt, mert tudja, hogy még annak is megvan a nő lelki világában — alapja.

De hová is jutnánk, mivé lennének, ha teljes, abszolút becsületességet követelnénk — mindenkitől.

Cselkő József.

## Igazgató tanácsi ülés.

A znióváraljai állami tanítóképezde igazgató tanácsa f. évi szeptember hó 28-án Znióváralján tartotta ezen új tanévben első ülését.

Jelen voltak: ifj. Justh György turóczi vármegye főispánja és Klímo Vilmos ág. ev. lelkes, az igazgató tanácsnak rendes tagjai; továbbá Berecz Gyula kir. tanfelügyelő, mint az igazgató tanács elnöke és Somogyi Géza mint előadó és jegyző.

Berecz Gyula kir. tanfelügyelő, elnök az ülést megnyitva és a megjelent igazgató tanácsosokat melegen üdvözölve, kegyeletes szavakkal emlékezik meg Rátský Jánosnak, az intézetnek sok éven át buzgó tanáráról, kit a vallás és közközt. m. kir. Minister ezen tanév kezdetével állandó nyugalomba helyezett. Az igazgató tanács tagjai egyhangulag hozzájárultak előző királyi tanfelügyelő azon indítványához, hogy nevezett tanárnak érdemei jegyzőkönyvileg örökítsenek meg s erről jegyzőkönyvi kivonatban értesítsék.

Tudatja továbbá elnök, hogy a Rátský János tanár nyugdíjazásával megüresedett állásra Kirchmayer Győző liptó-észent-miklósi tanár neveztetett ki, a ki állomását már elfoglalta és a tanítást megkezdette. Előadja, hogy az intézeti kertészi állásra pályázatot hirdetett; a pályázati határidő lejárván a beérkezett kérvényeket a Ministeriumhoz felterjesztette és így a kertésznek kivételezése még október hó folyamán várható. Értesítette az igazgató tanács tagjait arról is, hogy miután az intézetnél jelenleg az igazgatótól kívül csak egy rendes tanár van alkalmazva és négy segéd-tanár, ezen aránytalanság megszüntetésére a kellő intézkedés megtörtént, a mennyiben a znióváraljai

nyok alkalmi dalokat énekelnek, a menyasszony pedig keservesen sír.

Ilyen alkalmi dal a következő is:

Pusztá marad a ház,  
Ha elvlik a leányt,  
Mintha fülemile  
Elhagyná a virányt.  
Mint a virágos kert  
Koszorúba fova;  
Mint a kalásos föld  
Tövíg letarolta.  
Miként ha bokrot  
Megfosszják bájától,  
És a piziny kertet  
Az egy rózsájától.

Száz meg száz különféle babona járja ilyenkor. Trencsén- és Nyitra vármegyében édes almafa-gallyacsokt vannak a rozmarinból készült koszorúba, hogy a menyasszony házasséle édes legyen. Turóczi vármegyében, midőn a menyasszonynak fejére tessik a koszorút, minden gabonából tesznek egy szemet a szájába, hogy jó gazdasszony legyen.

Néhol a menyasszonyt ekkor dézsára vagy mozsárra ültetik; mihelyt pedig helyéről fölkel, odatúl valamelyik nyoszolyóleány, s az aztán férjhez is megy egy év alatt.

Midőn a vőfély visszatér az üzenettel, hogy a menyasszonyknál már minden készen van, elindul a násznagy s utána a lakodalmas nép (drusina) a menyasszony házához. Elül lépdel a zenekar. A menyasszony házában a nyoszolyóleányok énekel fogadják az érkezőket s bevezetik őket a szobába. Némely helyen azonban a vőlegény vendégei zárva találják a szoba ajtaját, csak a násznagy ismételt kopogtatása után

nyílik meg az ajtó, s a menyasszony násznagya megkérdezi az ésszerőket, hogy mi járatban vannak. A vőlegény násznagya erre hosszadalmas és gyakran trefás mondókéval válaszol, mire valamennyien be-mennek a szobába, hol még csak a menyasszony hiányzik. El van rejtve a kamrában, a szomszéd szobában, vagy a padláson. Fölkeresésére a vőfélyt küldik, a ki azonban szándékosan más leányt hoz a szobába, s kérdi vajjon ez-e a keresett galamb? A násznép erre azt válaszolja, hogy tisztelik a leányt, de nem az, a kit keresnek. Végre harmadszorra vezeti elő a menyasszonyt s a násznagy megkéri a szülőket, hogy a galambot szabad szairnyára eresztésék.

Még néhány babona, néhány kocintás és a menyasszony és vőlegény letérdelnek a szülők előtt s kérik áldásukat. A menyasszony anyja megadja a fiatalokat, miközben a nyoszolyóleányok dalokat énekelnek, melyek a leánytól búcsúzó anya fájdalomról szólnak, s aztán a násznép a templomba indul. A násznép a templom előtt megáll, várakozik a papra, ez alatt a leányok alkalmi dalokat énekelnek. Mielőtt a fiatal pár az oltár elé lép, a menyasszony iparkodik a vőlegény sarkára hágni, hogy az életben uralkodjék rajta. Mindkét fiatal egyszerre igyekezik az oltárhoz jutni, mert a ki előbb lép oda, az előbb fog meghalni. Trencsén vármegye felső részében a menyasszony szegfűt tart a szájában, míg az oltár előtt áll, s mikor onnan eltávoznak a segétf vőlegénye szájába teszi, hogy aztán biztosítva legyen férje hűségéről.

(Folyt. köv.)



nek újra fölvetélt kérelmezte, Fábrý József a ki a Turócz-szt.-mártoni fogházban fogja büntetését leülni és Mudrony Vladimír ügyvéd, a ki jelenleg beteg.

— **Hivatalos körutazás.** Ebner Jenő állattenyésztési felügyelő, Hudák Endre vármegyei állatorvos kíséretében f. hó 28-án kezdette meg 10 napra tervezett körútját, melynek az a célja, hogy a vármegye egyes községeiben az állategészségügy állapotáról meggyőződést szerezzen.

— **Megyei közgyűlés.** Turócz vármegye közönsége f. évi október hó 15-én fogja megtartani az évi öszi rendes közgyűlést a melynek tárgysorozatot annak idején közölni fogjuk.

— **Állandó választmány.** A f. évi október hó 15-én megtartandó vármegyei közgyűlés tárgyaitnak előkészítését céljából az állandó választmány október hó 5-én délelőtt tart. ülést. Ugyanezen a napon délután a fegyelmi választmány is ülést tart. Mindkét ülésen ifj. Justh György főispán fog előkölni.

— **Felebbeszek a megyei fegyelmi ügyekben.** A vármegyei választmány által hozott ítéletek ellen a felmentettek, továbbá a megyei pénztári ellenőr és az egyik közigazgató kivételével a többiek mind felebbeszek. Az összes ügyiratok a m. kir. belügy-ministerhez fölterjesztettek.

— **Népszámlálás.** A folyó év végén, illetőleg a jövő év első napjaiban megtartandó népszámlálás előmunkálatai vármegyéinkben is megkezdődtek. A vármegyei alispánja f. hó 29-ére hívta egybe a járási főközbizgatókat és a vármegyei főjegyzőt, a ki mint értesülünk vezetni fogja az összes idevonatkozó munkálataikat.

— **Tífusz esetek Turóczban.** Mint sajnálattal értesülünk Kontsek Gábor markovezi birtokos és családja valamint házánépéből összesen hatan fekéztek tífuszban. Mindenesetre kötelessége az illetőknek, hogy ezen ve zedelmis betegségnek terjedését megakadályozzák.

— **Okos intézmény.** Sok bajon fog segíteni a kereskedelemügyi miniszternek az a rendelkezése a melylyel a postahivatallal nem bíró községekben az úgynevezett *faluzó levélhordói* intézményt lépteti életbe. Ezek a faluzó levélhordók a nap bizonyos órájában a község házában jelennek meg, ott kiadják az érkező postaküldeményeket s egyben el is fogadják azokat továbbítás végett. A hivatalos leveleket ingyen, a többieket bizonyos csekély díjért kézbesítik. Ezzel az intézménnyel a kereskedelmi miniszter igen nagy szolgálatot tesz a közönségnek, mert vannak községek nálunk is a hová később ér el a levél mint Londonba!

— **Papirgyár Turóczban.** A »Tátra« felsőmagyarországi bank részvénysársaság, Turócz-Szent-Mártonban, a Turócz folyó mentén szándékozik papirgyárat felállítani. A vízhasználatért és vízműveinek elhelyezéséért a nevezett részvénysársaság már benyújtotta kérvényét a vármegyei alispánhoz, a ki ezen kérdésnek tárgyalására és a netán felmerülő ellen vetéseknek meghallgatására az összes érdekeltek a f. évi október hó 13-án d. e. 10 órára a vármegye-ház nagytermébe hívta egybe. Tervebe vannak véve a következő munkálatok: 1. Duzzasztó-zsilip a Turócz folyó medrében. 2. Víz-tózzsilip a műcsatornában. 3. Dolgozó-zsilip. 4. Árapasztó-zsilip. 5. A műcsatorna tisztítása a vízfőtől a dolgozó-zsilipig és az alsószakaszon az árapasztó csatornában. 6. Parifalak a Turócz folyón a duzzasztó-zsiliptől fölfelé a duzzasztás határáig.

— **Áthelyezések.** Gröne Lajos segédlelkészt az alsó- és felső-turceki állami iskola hitoktatóját a besztercebányai püspök Besztercebányára a hit tudományi hallgatók lelki-igazgatójává és hely. theologiai tanárá nevezte ki, s helyébe Burka Károlyi helyezte Pálos-Nagymezőről. — *Klein Emil* volt znióváraljai, jelenleg zólyom-lipcei segédlelkészt pedig Mezőközre áthelyezte.

— **Vasuti menetrend** mely tudvalevőleg rendszerint május és október hó 1-én változik, ez alkalommal nem tartalmaz oly változást mely minket érdekelne.

— **Liptói csendélet.** Érdekes tárgyalás folyik most a liptói-szent-miklósi járásbírósnál abból az alkalomból, melytől a most nyugalmra vonult Vitalis Péter megyei főügyész indított Palugyai Gyula liptói alispán ellen. Mint tanuk voltak beidézve, Kürthy Lajos főispán, Kaffka László min. osztálytanácsos, Szonházh min. titkár és mások.

— **Hálás hitközség.** A szucsányi izraelita iskolaszék méltányolva azt a buzgó fáradozást, melyet Wiener Jakab ottani igazgató-tanító immár 40-dik éve tanusit, legutóbb tartott gyűlésén fizetését 200 koronával javította.

— **Darányi miniszter** a liptóiaknak. Tudvalevő, hogy Liptóvármegyeinek népe leginkább juhtenyésztésből él és a juhnyájak javát a királyhágtól és Mármaros megyékből szerzik be, de a nagy távolság következtében és az érvényben levő szállítási díjak mellett a juhtartás semmi haszonnal sem jár. Darányi miniszter számot vetve a liptói szegény nép támogatást igénylő helyzetével felkérte kollegáját a kereskedelmi minisztert, hogy a liptói gazdasági egyesület részére Erdélyből és Mármarosból feladott egész kocsi rakomány juhokra a kedvezményes szállítási díjtételt adja meg, a mit a kereskedelmi miniszter készséggel teljesített. A liptói gazdasági egyesület a szállítási kedvezményt apra használja föl, hogy a legeltestésből élő népen segítsen.

— **A mai nappal megszűnik** a régi postai értékjegyeknek használata s holnapról október hó 1-től

kezdve már csak korona értékű levéljegyeket fogad el a posta. Kötelesek azonban a postahivatalkosok még használatlan régi értékjegyeket, tehát levélbélyegeket, szállító leveleket f. évi október 1-től f. évi december hó 31-ig korona értékű frankó-jegyekre vagy egyéb más postai értékre becsereélni.

— **Uj ügyvéd Turócz-Szt.-Mártonban.** A besztercebányai ügyvédi kamara közli, hogy dr. Mudrony János ügyvéd, Turócz-Szent-Márton székhellyel az ügyvédek lajstromába folytatólag bejegyezte. Így módon a Mudrony Pál és Halassa ügyvédek által vezetett iroda Mudrony Janosra egy időre maradt.

— **Öngyilkos levélhordó.** Schönhofer Henrik rózsahegy levélhordó minden bejelentés nélkül hagyta a hivatalát. Sem hivatali előjárás, sem hovatartozói nem is sejtették, hogy mily végtelen elhatározás fogamzott meg Schönhofer lelkében. Kerestették mindenfelé. De még csak tájékozódást sem szerezhetek haláláról. Végre tegnap utajások húzták ki hulláját a Vágból, a rózsahegy főnagyr közleében. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **Tüz.** Felső-Kubinban a mult heten ismét nagyobb tűz pusztított, mely több házat és pajtát hamvazott el.

— **A Horgony-Pain-Expeller** igazi, népszerű házi-szerre lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csip-fájdalom, fejfájásnál, köszvényélnél, csúszál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatásuaknak bizonyultak, sőt járványkórnál, minő: a kolera, hányásfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. E kitűnő házi-szer jó eredménnyel használtatott bedörzsölésként az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller vagy »Richter-féle »Horgony-Liniment« kéréndő és a »Horgony«-ádjegyre kérünk figyelni.

### Szerkesztői üzenetek.

Fr. Z., *Oravica.* Köszöntöm. Semmi különös érdeke. De még is annyit, hogy egy jó tudósított nyerek életet. — *Kátó.* Legközelebb sorra kerül. Folytatás, lesz ott amás érdekes dolog is. — *Tudósítottunk* arra kérjük, hogy a nekünk szánt közleményeket lehetőleg tisztítottok küldjék be. A hírek kidolgozásával nem vesződjének, azt elvégzi a szerkesztőség. A fő dolog, hogy hogy a megtörténteit tárgyilagosan közöljék. Nem kell országos dolagra várni. A közönséget minden érdekli a mi helyi. — *Sz. J.* Ebből a számból kisorsult, majd legközelebb. — *Sz. V.* Megjött. Alkalmilag felhasználom. — *B. E. Temesvár.* Jókívánatokot köszönjük. Egy-egy érdekes közleményt szivesen látunk. — *Gr. J., Tótpárna.* A jövő száma maradt. Tudósításait a jövőre is kérem. Minden kis közönségben is történik valami, csak észre kell venni — aztán meg nem kell kimélni a fáradságot s meg kell írni.

### Nyári menetrend a magyar kir. államasutakon.

(Érvényes 1900. évi október 1-től kezdve.)

#### Budapest—Turócz-Szt. Márton.

Gyorsvonat ind. reggel 7:30, érk. d. u. 2:00.  
Személyvonat ind. d. e. 9:35, érk. este 7:54.  
Gyorsvonat ind. d. u. 3:45, érk. este 10:40.  
Személyvonat ind. d. u. 5:20, érk. reggel 7:16.  
Vegyesvonat ind. éjjel 11:10, érk. d. u. 12:12.

#### Turócz-Szt. Márton—Budapest.

Vegyesvonat ind. d. u. 4:08, érk. reggel 5:20.  
Személyvonat ind. este 9:03, érk. d. e. 10:05.  
Gyorsvonat ind. reggel 5:41, érk. d. u. 12:50.  
Személyvonat ind. reggel 7:43, érk. este 7:00.  
Gyorsvonat ind. d. u. 2:49, érk. este 9:20.

#### Turócz-Szt. Márton—Rutka.

Gyorsvonat ind. d. u. 2:00, érk. d. u. 2:08.  
Személyvonat ind. este 7:54, érk. este 8:03.  
Gyorsvonat ind. este 10:40, érk. este 10:48.  
Személyvonat ind. reggel 7:17, érk. reggel 7:29.  
Vegyesvonat ind. délel 12:12, érk. d. u. 12:24.

#### Rutka—Turócz-Szt. Márton.

Vegyesvonat ind. d. u. 3:55, érk. d. u. 4:08.  
Személyvonat ind. este 8:45, érk. este 9:03.  
Gyorsvonat ind. reggel 5:30, érk. reggel 5:41.  
Személyvonat ind. reggel 7:30, érk. reggel 7:43.  
Gyorsvonat ind. d. u. 2:49, érk. d. u. 2:49.

#### Budapest—Zsolna.

Gyorsvonat ind. reggel 7:30, érk. d. u. 1:55.  
Személyvonat ind. d. e. 9:25, érk. este 8:39.  
Személyvonat ind. este 9:05, érk. reggel 8:28.  
Keleti expresszvonat indul éjjel 1:00, érk. reggel 7:05.

#### Zsolna—Budapest.

Személyvonat ind. reggel 5:28, érk. este 6:05.  
Gyorsvonat ind. d. u. 2:58, érk. este 9:25.  
Személyvonat ind. este 9:10, érk. reggel 7:35.  
Keleti expresszvonat ind. d. u. 5:10, érk. éjjel 11:00.

#### Zsolna—Pozsony.

Személyvonat ind. este 9:10, érk. éjjel 3:38.  
Személyvonat ind. reggel 5:28, érk. d. u. 1:47.  
Gyorsvonat ind. d. u. 2:58, érk. este 6:58.  
Személyvonat ind. d. u. 3:38, érk. este 11:30.

#### Pozsony—Zsolna.

Személyvonat ind. reggel 6:00, érk. d. u. 1:00.  
Gyorsvonat ind. reggel 9:30, érk. d. u. 1:55.  
Személyvonat ind. d. u. 1:15, érk. este 8:39.

## Selyem-mennyasszonyi-ruha

10 frt 50 krtól feljebb — 14 méter! postábr — és vámen-tesen szállítva! Mintak póstaforodtával küldetnek! nemkülönbön fekete, fehér és színes »Henneberg-selyem« 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Henneberg G. selyemyáros es. és k. kir. udvari szállító Zürichben

397. sz. 1900.

### Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a znióváraljai kir. járásbírósg 1900. V. II. 2/a számú végzése következtében, Singer Lipót zniófi lakos javára Büchler David ellen 619 kor. és 24 fl. és járul. erejéig foganatosított bizt. végrehaj-tás után lefogalt és 680 koronára becsült 4 ló, 2 tinó, 4 anyajuh, 2 sertés, 1 gazd. szeker és számból álló ingóságok f. évi szeptember 12-ik napján délelőtt 9 órákor a znióváraljai vasuti állomás mel-lett nyilvános árverés útján el fognak adatni.

Erről az érdekeltelek és a venni szándékozók azzal értesítettek, miszerint az érintett ingóságok készpénz fizetés mellett a legutóbbat ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Znióváralján, 1900. évi szept. hó 26.

Zsibner,  
kir. bírósági végrehajtó

188. sz. 1900.

### Arverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a tekintetes t.-szt.-mártoni kir. járásbírósg 1899. évi V. 220/a számú végzése következtében Izák Gusztáv ügyvéd által képviselt Fetyko János turáni lakos javára Fetyko Kontos Zsuzsanna turáni lakos ellen 400 frt s jár. erejéig foganatosított kielégítési vég-rehajítás után lefogalt és 323 frtra becsült 2 szürke ökr, 1 riska, 1 szennyes, 2 éves üsző, 1 riska, 1 vörhenyes bérce, 1 szeker, 1 fehér disznóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a t.-szt.-mártoni kir. bíróságnak V. 220/a számú végzése folytán 400 frt tőke-veletés, és eddig összesen 59 frt 33 krtban bíróilag már megállapított költségek erejéig Fetyko Kontos Zsuzsannáról Zsuzsanna leendő eszközésére 1900. október 13-ik napján d. e. 10 órája határidőül kitűz-tek és abból a venni szándékozók oly megjegyzés-vel hivataok meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a 208. §-a értelmében készpénz-zetés mellett a legutóbbat ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Turócz-Szt.-Mártonban, 1900. évi szept. 24.

Záthurecky Jenő  
járásbírósg végrehajtó.

## Legfinomabb málnaszörp

öt kilós bádogdobozokban 6 korona 40 fillérről kapható **Gazdik gyógyszerésznél, Kör-möcsányan.**

## Legjobb

a „Luxus“-szivarka-hüvely,

mivel semminemű az egészségre ártalmas alkatrészt sem foglal magában.

A ki egyszer használta a „Luxus“-szivarka-hü-velyt, többé semmiféle más fajta nem fog vásárolni.

Kapható kizárólagosan

**Moskóczi Ferencné** papir-kereske-désben

**Turócz-Szt.-Mártonban.**

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy Turócz-Szt.-Mártonban, a főúteren (Lővy Zsigmond-féle ház)

## Óra és ékszer üzletet

nyitottam. Dús választékot tartok arany és ezüst ékszerekben, továbbá fall, inga és valódi svájci zseborákban. Javítások jutányosan, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

**Teszák Samu**  
órá és ékszerész.

401—1900. sz.

Turóc-szt.-mártoni m. kir. jár. erdőgondnokság.

## Faarverési hirdetemény!

Az alább megnevezett erdőbirtokosok a következő famennyiséget értékesítenék nyilvános árverés útján:

Dubova	volt úrbérései	992 drb	fenyőfatörzset	542 m <sup>3</sup>	2668 K.	tőértékben.
Zníóváralja	, ,	233 ,	, ,	298 ,	1667 ,	, ,
Nedozor	, ,	170 ,	, ,	49 ,	361 ,	, ,
Blatnica	, ,	3118 ,	, ,	1983 ,	8533 ,	, ,
Biztricska	, ,	588 ,	, ,	658 ,	3764 ,	, ,

Összesen 5101 drb fenyőfatörzset 3540 m<sup>3</sup> 16.993 K. tőértékben.

Az árverés Turóc-Szt.-Mártonban az alólikt kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségeiben 1900. október hó 15-ikén délelőtt 9 órakor az urbari elnök és az urbari erdőgazda jelenlétében fog megtartatni.

Venni szándékozók ezen árveréshez oly kijelentéssel hivatnak meg, hogy zárt írásbeli ajánlatokat, melyekhez a becslár 10% készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban csatolandó és a melyekben a felajánlott vételár számokkal és betűkkel kiirandó, az árverést vezető erdőtiszt kezéhez az árverés megkezdése előtt annál inkább nyújták be, mert a később érkezett ajánlatok figyelembe vételét nem fognak. Az 1 koronás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatokban világosan és határozottan kijelentendő, hogy az ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri s azoknak magát föltétlenül aláveti. Az árverési feltételek az alólikt erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Turóc-Szt.-Mártonban, 1900. évi szeptember 18-án.

M. kir. jár. erdőgondnokság.

Erdődi,

m. kir. főerdész.

## Iskolai felvételi és rendtartási nyomtatványok

(Egyetemi Nyomda kiadásai)

# iskolakönyvek

továbbá mindennemű iskolai czikk, mint:

palatáblák, palavesszők, ironok, tollszarak, tollak, irkák stb. stb., dús választékban s mérsékelt árak mellett

kaphatók **Moskóczi Ferenczné könyv- és papirkereskedésében**

**Turóc-Szent-Mártonban.**

A T. Iskolaszékek valamint a tanító urak megfelelő engedményben részesülnek. Vidéki rendelések postafordultával eszközöltnék.

1099. tk. sz. 1900.

## Árverési hirdeteményi kivonat.

A turóc-szent-mártoni kir. járásbírósg mint te-lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstárnak Brna Száros János elleni végrehaj-tási ügyében a beszerzezbányai kir. törvényszék terület köréhez tartozó turóc-szent-mártoni kir. jbróság területén, Szklabinaváralja községben fekvő:

a) a szklabinaváraljai 3. sz. tjkvben A. I. 1—27. sor-sz. a felvett s B. 50. tétel szerint  $\frac{1}{2}$ 040 részben Brna Száros János nevére irt urbari erdő és legelő illetőségre 42 koronában.

b) az ottani 27. sz. tjkvben A. + 1. sor-, 61. hr. sz. a felvett s B. 13—22. tételek szerint egészben Brna Száros János és György (Brna Száros Máté fia) Brna Száros János (hasonnevűnek fia) Brna Száros Pál és Maria (Brna Száros Pál gyermekei), Brna Száros János, György, József és Maria férj, Neboska (Brna György gyermekei) és Svehla Anna (Svehla szül. Brna Száros Zsuzsi gyermeke) nevére irt 26. öi. számú felüléptimnyre és az állag haszonélvezetére 802 koronában,

c) az ottani 33. sz. tjkvben A. + 1—6 sor-sz. a, felvett s B. 2—11. tételek szerint egészben a b) pontban megnevezettek nevére irt ingatlanokra 10 koronában és

d) az ottani 61. sz. tjkvben A. + 1. sor-, 7. hr. sz. a, felvett s B. 3—12. tételek szerint egészben a b) pontban megnevezettekre bevezetett 39. öi. számú felüléptimnyre és az állag haszonélvezetére 802. koronában megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanság az 1900. évi október hó 17-ik napján d. e. 10 órakor Szklabinaváralja községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan-ság kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes érték papírban a kikiáltott kezéhez letenni vagy pedig a bánatpénznek, a bíróságnál lett előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt átszolgáltatni.

Kir. Jbróság mint tkv. hatóság.

Turóc-Szent-Márton, 1900. évi július hó 2-án.

Fekete kir. táblai bíró helyett:

Medzihradezky

kir. albiró.

67946/1900. számhoz.

## Faeladási hirdetemény.

A Turóc-vármegyében fekvő és a zníóváraljai egyetemi alap. uradalom tulajdonához tartozó erdőségben 1901. évi január hó 1-6-ól számított tíz (10) éven át használatra kerülő jegenye-, erdei-, luczfenyő- és bükk-fahozamok, egymint:

a) „A” üzemsztyály, I-ső vágássorozat, II-ik tag, 25/- osztag; V-ik tag, 86/, 87-, 88-ik osztag; VI-dik tag, 89-, 90-, 97-, 100/, 101-ik osztagában mintegy 270 és  $\frac{1}{10}$  kat. holdon létező mintegy 52199 m<sup>3</sup> jegenye-, erdei- és csekély részben lucz fenyő, továbbá 4286 m<sup>3</sup> bükkfa, összesen 262247 korona kikiáltási árban.

b) az „A” üzemsztyály, III-ik vágássorozat I-ső tag, 143, 147, 148, 149/ és 151/- osztag; II-ik tag, 166-ik osztag; VI-ik tag, 215-ik osztagában mintegy 259 és  $\frac{3}{10}$  kat. holdon létező 39629 m<sup>3</sup> jegenye-, szörványosan luczfenyő, továbbá 11398 m<sup>3</sup> bükkfa, összesen 201.140 korona kikiáltási árban.

c) a „B” üzemsztyály II-ik tag, 18/-, 19-, 20/-ik osztagában mintegy 73 kat. holdon létező mintegy 8094 m<sup>3</sup> erdei fenyőfa 39097 korona kikiáltási árban.

Együtt véve tehát mintegy 602 és  $\frac{7}{10}$  kat. holdon található mintegy 99922 m<sup>3</sup> jegenye-, erdei-, kevés részben luczfenyő és 15684 m<sup>3</sup> bükkfa tömeget, együtt véve 502.484, az az ötszázhatvanöténegyezerháromezredmintegy korona kikiáltási ár mellett tővön való eladása végett 1900. évi november hó 20-ik napjának déli 12 órakor a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumnál (V. ker. Hold-utca, 8. sz.) zárt ajánlati verseny fog tartatni.

Az egy koronás bélyeggel és „Ajánlat a zníóváralja 1901—1910. évi vágások megvételére” czimul felíratott, továbbá valamely közalap. számtartósnágnál, avagy kir. adóhivatalnál készpénzben, vagy megfelelő értékű állampapirokban leteendő tizenöt ezer (15000) kor. értékű bánatpénz lefizetéséről szóló nyugtával ellátott zárt ajánlatokban a beígért vételár az „A” üzemsztyály, I-ső és III-ik vágássorozatára, továbbá a „B” üzemsztyályra külön-külön, tehát három tétel alatt részletezve teendő ki, valamint kijelentendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és azoknak magát föltétlenül aláveti.

Az ajánlat csakis az eladás tárgyát képező összes tíz öi. fahozamokra tehető, emellegóra csak egy-egy üzemsztyályra, vagy csak egy-egy vágássorozatra tett ajánlatok, el nem fogadhatnak.

Később érkezett vagy a feltételektől eltérő ajánlatok nem fognak figyelembe vételni.

A részletes feltételek a ministerium erdészeti ügy-osztályánál és a segédhivatali főigazgatónál, valamint Zníóváralján az erdőgondnokságnál betekintheők.

A versenyzők közötti szabad választás, és illetőleg a test ajánlatok elfogadásának vagy visszautasításának joga, tekintet nélkül a beajánlott vételár összegére, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ír szabad elhatározásának tartatik fenn.

Budapesten, 1900. évi szeptember hó 15-én.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumtól.

## LANG M. és FIA czég Turóc-Szt.-Mártonban

a közlegő idényre ajánl kiváló minőségben

Elpusztíthatlan „pluviusin“-fém-esőköpenyek (vizhatlanság kezeskedés), felöltő- és havelok-formában, darabja 12, 15, 20 és 25 ft

Különlegesség! Ujdonság! „Triumph” női és férficzippó, a legfin. kivitelben, frt 750, 8.—, 9—

Plochler-féle grázi elpusztíthatlan lodenkalapok frt 350

Salon-szőnyegek a legjobb kivitelben.

Valódi rumburgi vásznak (gótállás mellett)

30 rőfös frt 12— 14— 16— 18— 20—

54 rőfös frt 35— 40— 50— 60—

lepedők 18 rőfös frt 7— 8— 10— 12— 14—

egy darab kész lepedő frt 150

**Ertesítés!** Az őszi és téli idényre a jóhírnevű Holzer Simon budapesti czég mintaraktárát a következő czikkekre nézve volt szerencsénk elnyerni: **női kabátok és felöltők, gallérok, cápp, bakfis-kabátok és gyermek-kabátkák.** E czikkekből igen gazdag s változatos rakárunk lesz, mely körülményre már most kivjuk fel a t. közönség b. figyelmét.

**Óvjuk lábainkat a melegtől, nedvességtől és izzadástól.**

**Nincs többé lábfájás!**

Sem tyukszem, sem izzadó láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei viselés után ki czippóját annak az egész világon dr. Högyes-féle ASBEST-TALPBÉLÉSSSEL szabadalmazott látja el.

Kettős vastagságú 1 frt 20kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele

Az asbest-talpbélés kitűnőségét legjobbban bizonyítja, hogy a **22.500 pár** szállított.

Viszontelárusítóknak — mertelők — Székküldés csakis utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospektusok és közönytnyilvánítások ingyen

Egyedüli elárusítás Turóc-, Liptó-, Árva-, Trencsén- és Nyitra-vármegyék részére

Az „Asbest-áru gyár betéti társaság” képvisellete és elárusító raktára:

**LANG M. és Fia divataru-háza Turóc-Szt.-Mártonban.**